

PAULINA WOŚ¹

O uprawnieniu do odrzucenia skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia przez sąd powszechny.

Głosa krytyczna do postanowienia Sądu Najwyższego
z dnia 23 czerwca 2020 r., II CZ 21/20²

Wpłynął: 10.11.2023. Akceptacja: 16.07.2024

Streszczenie

Przedmiotem niniejszego komentarza jest orzeczenie Sądu Najwyższego – Postanowienie Sądu Najwyższego – Izby Cywilnej z dnia 23 czerwca 2020 r. (sygn. akt: II CZ 21/20), w którym to Sąd Najwyższy wyraził pogląd, zgodnie z którym w zakresie pojęcia „innych przyczyn”, które upoważniają sąd powszechny do odrzucenia skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia (art. 424⁶ § 3 k.p.c.), ustawodawca nie włączył braku w skardze tzw. wymagań konstrukcyjnych wymienionych w art. 424⁵ § 1 k.p.c. Zdaniem Sądu Najwyższego kompetencja do odrzucenia skargi w razie niespełniania przez nią wymagań konstrukcyjnych nadal przysługuje wyłącznie Sądowi Najwyższemu (art. 424⁸ § 1 k.p.c.).

Celem opracowania jest analiza orzeczenia Sądu Najwyższego i wykazanie, że wykładnia gramatyczna powołanych przepisów prowadzi do konkluzji trudnych do zaakceptowania. Stosując dyrektywy wykładni celowościowej i funkcjonalnej, należy przyjąć stanowisko, że sąd powszechny ma uprawnienie do odrzucenia skargi niespełniającej wymagań co do jej treści, o których mowa w art. 424⁵ § 1 k.p.c.

Słowa kluczowe: skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, odrzucenie, braki konstrukcyjne.

¹ Dr Paulina Woś – Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II (Polska), Katedra Postępowania Cywilnego; e-mail: paulina.wos@kul.pl; ORCID: 0000-0002-8578-382X.

² Badania wykorzystane w artykule nie zostały sfinansowane przez żadną instytucję.

PAULINA WOŚ

On the Right to Reject a Application for a Declaration of Unlawfulness of a Final and Non-appealable Judgement by a Common Court.

A Critical Commentary on the Decision of the Supreme Court of June 23, 2020, II CZ 21/20³

Abstract

The subject of this commentary is the judgment of the Supreme Court – a decision of the Supreme Court – Civil Chamber, dated June 23, 2020 (case reference: II CZ 21/20). In this judgment, the Supreme Court expressed the view that, concerning the concept of “other reasons” that authorize a common court to reject a complaint alleging the unlawfulness of a final judgment (Art. 424⁶ § 3 of the Polish Code of Civil Procedure), the legislator did not include the lack of so-called structural requirements listed in Art. 424⁵ § 1. The Supreme Court’s opinion is that the competence to reject a complaint for not meeting structural requirements (even after the amendments to the Polish Code of Civil Procedure in 2019) still belongs exclusively to the Supreme Court (Art. 424⁸ § 1).

The aim of this analysis is to examine the judgment of the Supreme Court and demonstrate that a grammatical interpretation of the mentioned provisions leads to conclusions that are difficult to endorse. Applying the principles of purposive and functional interpretation, it is necessary to take the position that a common court has the authority to reject a complaint that does not meet the requirements regarding its content, as mentioned in Art. 424⁵ § 1 of the Polish Code of Civil Procedure.

Keywords: application for a declaration of unlawfulness of a final and non-appealable judgement, rejection, structural deficiencies.

³ The research in this article has not been supported financially by any institution.

Wprowadzenie

„Z art. 424⁶ § 3 k.p.c., w brzmieniu obowiązującym od 21 sierpnia 2019 r. wynika, że sąd, do którego, zgodnie z właściwością oznaczoną w § 1 tego artykułu, wnosi się skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, może ją odrzucić wówczas, gdy stwierdzi, że skarga została wniesiona z naruszeniem art. 87¹ § 1 k.p.c., gdy jest spóźniona, jest nieopłacona, jeżeli jej braków formalnych strona nie usunęła w terminie, a także, gdy z innych przyczyn skarga jest niedopuszczalna. W zakres pojęcia »innych przyczyn«, które upoważniają ten sąd do odrzucenia skargi, ustawodawca nie włączył jednak braku w skardze tzw. wymagań konstrukcyjnych wymienionych w art. 424⁵ § 1 k.p.c., to jest tych jej koniecznych elementów, które z pisma procesowego czynią specjalny środek procesowy w postaci nadzwyczajnego środka zaskarżenia, jakim jest skarga. Kompetencja do odrzucenia skargi w razie niespełniania przez nią wymagań wymienionych w art. 424⁵ § 1 k.p.c. przysługiwała i nadal (również po zmianach przepisów k.p.c.) przysługuje wyłącznie Sądowi Najwyższemu, co jednoznacznie wynika z art. 424⁵ § 1 k.p.c.”⁴.

Przywołana teza stanowiła trzon decyzji Sądu Najwyższego, wydanej w konsekwencji złożenia przez stronę skarżącą zażalenia na postanowienie Sądu Okręgowego z dnia 30 grudnia 2019 r. o odrzuceniu skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego z dnia 10 października 2017 roku.

W swoich rozważaniach podejmę próbę polemiki ze stanowiskiem Sądu Najwyższego, wyrażonym w głosowanym orzeczeniu. W pierwszej kolejności należy jednak zwięźle opisać stan faktyczny sprawy i rozważania prawne Sądu Najwyższego, powstałe na gruncie głosowanego orzeczenia. Rozważania Sądu Najwyższego zostaną uzupełnione próbą omówienia klauzuli „innych przyczyn” niedopuszczalności skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia. Następnie zostanie podjęta próba dokonania analizy i oceny stanowiska Sądu Najwyższego.

⁴ Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 czerwca 2020 r., II CZ 21/20, Lex nr 3054029.

Glosa ma charakter krytyczny. W jej opracowaniu zastosowano metodę dogmatyczno-prawną.

Stan faktyczny sprawy

Strona powodowa wniosła skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w sprawie o wydanie nieruchomości. Sąd, do którego wpłynęła skarga, wydał postanowienie o jej odrzuceniu, zarzucając stronie, że skarga nie spełniała wymagań konstrukcyjnych, o których mowa w art. 424⁵ § 1 pkt. 5 k.p.c., a mianowicie braku w treści skargi wykazania przez stronę wnoszącą, że wzruszenie zaskarżonego wyroku w drodze innych niż skarga, środków prawnych, nie było i nie jest możliwe. Konsekwencją niewykazania tej okoliczności jest odrzucenie skargi na podstawie art. 424⁸ § 1 k.p.c. Ponieważ powód w skardze nie dopełnił tego warunku, Sąd Okręgowy odrzucił skargę jako niedopuszczalną.

Strona powodowa, nie zgadzając się z takim rozstrzygnięciem, złożyła zażalenie do Sądu Najwyższego, domagając się jego uchylenia.

Rozważania prawne Sądu Najwyższego

Sąd Najwyższy, do którego należało rozpoznanie zażalenia, uznał, że zaskarżone postanowienie podlegało zasadniczo uchyleniu, jednakże nie z powodów przedstawionych w zażaleniu. Zdaniem Sądu Najwyższego przedmiotowe postanowienie podlegało uchyleniu z uwagi na to, że Sąd Okręgowy, odrzucając skargę, naruszył przysługującą mu w tym zakresie kognicję.

W uzasadnieniu glosowanego postanowienia Sąd Najwyższy wyjaśnił, że z art. 424⁶ § 3 k.p.c., w brzmieniu obowiązującym od 21 sierpnia 2019 r. wynika, że sąd, do którego, zgodnie z właściwością oznaczoną w § 1 tego artykułu, wnosi się skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, może ją odrzucić, gdy stwierdzi, że skarga została wniesiona z naruszeniem art. 87¹ § 1 k.p.c. (tj. przymusu adwokacko-radcowskiego), gdy jest spóźniona, jest nieopłacona, jeżeli jej braków formalnych strona nie usunęła w terminie, a także, gdy z innych przyczyn skarga jest niedopuszczalna. W zakres pojęcia „innych przyczyn”, które upoważniają ten sąd do odrzucenia skargi, ustawodawca nie włączył jednak braku w skardze tzw. wymagań konstrukcyjnych wymienionych w art. 424⁵ § 1 k.p.c., to jest tych jej koniecznych elementów, które z pisma procesowego czynią specjalny środek procesowy w postaci nadzwyczajnego środka zaskarżenia, jakim jest skarga.

Zdaniem Sądu Najwyższego kompetencja do odrzucenia skargi w razie niespełniania przez nią wymagań wymienionych w art. 424⁵ § 1 k.p.c. przysługiwała i nadal (również po zmianach przepisów k.p.c.) przysługuje wyłącznie Sądowi Najwyższemu, co jednoznacznie wynika z art. 424⁸ § 1 k.p.c.

Inne przyczyny niedopuszczalności

Nowelizacja Kodeksu postępowania cywilnego z 4 lipca 2019 r.⁵ wprowadziła istotną zmianę w przepisach regulujących zakres kognicji sądu, do którego wpłynęła skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia. Sądowi powszechnemu, dokonującemu wstępnego jej badania, zwiększono zakres kompetencji na etapie oceny dopuszczalności skargi, co wiąże się z modyfikacją dotychczasowego podziału kompetencji sądów powszechnych w relacji do Sądu Najwyższego⁶. Dotychczasową treść art. 424⁶ § 3 k.p.c.⁷ w brzmieniu: „sąd odrzuca skargę nieopłaconą, skargę wniesioną z naruszeniem art. 87¹ § 1 oraz skargę, której braków strona nie usunęła w terminie”, zastąpiono brzmieniem: „sąd odrzuca skargę wniesioną z naruszeniem art. 87¹ § 1, spóźnioną, nieopłaconą lub z innych przyczyn niedopuszczalną, jak również skargę, której braków strona nie usunęła w wyznaczonym terminie”. Tym samym rozszerzono katalog przesłanek odrzucenia skargi przez sąd powszechny o skargę spóźnioną oraz skargę z innych przyczyn niedopuszczalną.

O ile skarga spóźniona, czyli skarga wniesiona po upływie 2-letniego terminu od uprawomocnienia się zaskarżonego rozstrzygnięcia (art. 424⁶ § 1 k.p.c.), nie budzi wątpliwości interpretacyjnych, o tyle komentarza wymaga użyte przez ustawodawcę sformułowanie skargi niedopuszczalnej „z innych przyczyn”. Dopuszczalność jest cechą czynności procesowej, bez której czynność nie może wywołać właściwych skutków prawnych⁸. Przyznanie sądowi powszechnemu (tj. sądowi, do którego wpłynęła skarga, a więc co do zasady sądowi II instancji, a także sądowi I instancji w sytuacjach, o których mowa w art. 424¹ § 2 k.p.c.) kompetencji do badania dopuszczalności skargi oznacza, że stwierdzenie przez sąd, do którego wpłynęła skarga, przeszkody uniemożliwiającej nadanie jej dalszego biegu, powinno

⁵ Ustawa z dnia 4 lipca 2019 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw, Dz.U. z 2019 r., poz. 1469.

⁶ T. Zembrzuski [w:] T. Zembrzuski (red.), *Kodeks postępowania cywilnego. Koszty sądowe w sprawach cywilnych. Dochodzenie roszczeń w postępowaniu grupowym. Przepisy przejściowe. Komentarz do zmian. Tom I*, Warszawa 2020, art. 424⁶, s. 982.

⁷ Zob. R. Dul, *Skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia a skarga kasacyjna w procesie cywilnym*, Warszawa 2015, s. 134–135.

⁸ T. Zembrzuski, *op. cit.*, s. 986.

stanowić jej odrzucenie już na etapie wstępnej kontroli dokonywanej przez sąd powszechny.

Posłużenie się przez ustawodawcę pojęciem niedopuszczalności skargi „z innych przyczyn” niż skarga niedopuszczalna z powodu naruszenia przymusu adwokacko-radcowskiego, spóźniona, czy nieopłacona (art. 424⁶ § 3 k.p.c.), powoduje wątpliwości interpretacyjne, zwłaszcza w kontekście art. 424⁸ § 1 k.p.c., który wskazuje kognicję Sądu Najwyższego do odrzucenia skargi, która ulegała odrzuceniu przez sąd niższej instancji, skargi niespełniającej wymagań określonych w art. 424⁵ § 1 k.p.c., jak również skargi z innych przyczyn niedopuszczalnej.

Należy w tym miejscu spróbować odpowiedzieć na pytanie, czy przyznanie sądowi powszechnemu, do którego wpłynęła skarga, kompetencji do odrzucenia jej „z innych przyczyn” niedopuszczalności podlega ograniczeniom. W doktrynie podkreśla się, że do tzw. innych przyczyn niedopuszczalności zaliczyć należy: skargę wniesioną przez osobę nieposiadającą legitymacji bądź niemającą zdolności sądowej, skargę wniesioną przez Skarb Państwa, skargę, w której zaskarżono nieprawomocne orzeczenie lub samo uzasadnienie, skargę wniesioną od orzeczenia prawomocnego, ale niekończącego sprawy co do istoty, a także od orzeczenia nieistniejącego⁹. Niedopuszczalna jest przecież także skarga wniesiona z uchybieniem terminu, nieopłacona, co ustawodawca wyartykułował wprost w przepisie art. 424⁶ § 3 k.p.c. A co ze skargą, która wpłynęła do sądu powszechnego, niespełniającą wymagań konstrukcyjnych dotyczących jej treści? Przez wymagania konstrukcyjne skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia należy rozumieć wymaganie, które wynika z istoty skargi jako środka prawnego, jej celu i funkcji, stąd jest ono integralnie związane ze skargą i jako takie musi zostać bezwzględnie spełnione, by skarga mogła zostać uznana za skutecznie wniesioną. Ścisłe powiązanie, jakie zachodzi między istotą skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia a wymaganiami konstrukcyjnymi, uzasadnia brak możliwości ich uzupełnienia¹⁰. Brak któregośkolwiek z elementów konstrukcyjnych, o których mowa w art. 424⁵ § 1 k.p.c., stanowi przyczynę odrzucenia skargi bez przeprowadzania postępowania naprawczego¹¹.

Zdaniem większości przedstawicieli doktryny sąd powszechny po nowelizacji przepisów z 4 lipca 2019 r., nadal nie ma kompetencji do kontroli elementów kon-

⁹ O.M. Piaskowska [w:] O.M. Piaskowska (red.), *Kodeks postępowania cywilnego. Postępowanie procesowe. Komentarz aktualizowany*, art. 424⁶, LEX/el.2023; K. Górski [w:] T. Szanciło (red.), *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Art. 1–458*¹⁶. Tom I, wyd. 2, art. 424⁶, LEX/el.2023; T. Demendecki [w:] A. Góra-Błaszczkowska (red.), *Środki zaskarżenia. Tom 5, System Postępowania Cywilnego*, art. 424⁶, Legalis/el.2023.

¹⁰ K. Świtaj, *Wymagania skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia jako pisma procesowego*, „Przeгляд Sądowy” 2013, 9, s. 105–122.

¹¹ Uchwała Sądu Najwyższego z dnia 15 października 2020 r., III PZP 4/20, Lex nr 3063361.

strukcyjnych skargi, która do niego wpłynęła, gdyż jest to wyłączna kompetencja Sadu Najwyższego¹². Konsekwencją takiego stanowiska jest uznanie, że wniesienie skargi z naruszeniem wymagań konstrukcyjnych można uznać za dopuszczalne i nadać skardze dalszy bieg. Nadanie dalszego biegu oznacza doręczenie skargi, z brakami w zakresie istotnych elementów ją kreujących, stronie przeciwnej oraz przekazanie jej Sądowi Najwyższemu, w myśl art. 424⁷ k.p.c.

W doktrynie pojawił się także pogląd przeciwny, zgodnie z którym w razie niezachowania warunków formalnych (konstrukcyjnych) skargi, przewidzianych w art. 424⁵ § 1 k.p.c., przewodniczący odrzuca skargę na posiedzeniu niejawnym, bez wzywania do jej uzupełnienia¹³. Jest to jednak pogląd odosobniony wśród przedstawicieli doktryny, choć stosowany w praktyce sądów powszechnych.

Wydaje się, że celem wprowadzenia do przepisu art. 424⁶ § 3 k.p.c. klauzuli „innych przyczyn niedopuszczalności” było zamierzone przez ustawodawcę zabezpieczenie procedury na wypadek nieprzewidzenia lub niemożności przewidzenia wszystkich wypadków niedopuszczalności normowanego środka prawnego¹⁴ i umożliwienie sądowi powszechnemu właściwej reakcji.

Argumenty przemawiające za krytyczną oceną przyjętego przez SN stanowiska

Trudno zgodzić się ze stanowiskiem Sądu Najwyższego, zaprezentowanym w głosowanym orzeczeniu. W pierwszej kolejności należy wskazać, że skarga niespełniająca wymagań dotyczących jej treści, o których mowa w art. 424⁵ k.p.c., nie powinna zostać uznana za dopuszczalną na etapie jej wstępnej kontroli, dokonywanej przez sąd powszechny. Po pierwsze, jest to sprzeczne z założeniem ustawodawcy w kontekście poszerzenia kompetencji sądu, do którego wpłynęła skarga, w zakresie jego kognicji do badania dopuszczalności skargi. Po drugie, przyjęcie takiego stanowiska jest pozbawione racjonalności z uwagi na to, że pozbawienie sądu powszechnego kompetencji do badania, czy wniesiona skarga spełnia wymogi konstrukcyjne

¹² H. Pietrzykowski, *Czynności procesowe zawodowego pełnomocnika w sprawach cywilnych*, wyd. 6, Warszawa 2020, s. 1026–1027; T. Zembrzuski, *op. cit.*, s. 987, 993; M. Sieńko [w:] M. Manowska (red.), *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz aktualizowany. Tom I. Art. 1–477*¹⁶, art. 424⁶, Lex/el. 2022; T. Wiśniewski [w:] T. Wiśniewski (red.), *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Tom II. Artykuły 367–505*³⁹, art. 424⁶, Lex/el. 2021; D. Zawistowski [w:] E. Marszałkowska-Krześ, I. Gil (red.), *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, wyd. 33, art. 424⁶, Legalis/el. 2023; T. Demendecki, *op. cit.*

¹³ K. Flaga-Gieruszyńska [w:] A. Zieliński, K. Flaga-Gieruszyńska (aut.), *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, art. 424⁶, Legalis/el. 2022.

¹⁴ Zob. J. Gudowski, *Postępowanie w sprawie skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia* [w:] T. Ereciński, J. Gudowski (red.), *System Prawa Procesowego Cywilnego. Tom III. Środki zaskarżenia*, Warszawa 2013, s. 1619.

oznacza w konsekwencji nadanie biegu skardze, co do której wiadomo, że z uwagi na pominięcie istotnych elementów ją kreujących, które nie podlegają sanowaniu, zostanie ona następczo odrzucona przez Sąd Najwyższy. Po trzecie w końcu, nie da się uzasadnić postępowania, w którym skarga obarczona elementarnymi brakami co do jej treści, zostaje doręczona stronie przeciwnej (art. 424⁷ k.p.c.) i z tymi brakami, a czasami już także odpowiedzią strony przeciwnej na nią, przekazana do Sądu Najwyższego, który dopiero następczo ją odrzuci.

Dokonywanie w szerszym zakresie wstępnej kontroli skargi przed sądem powszechnym ma służyć skróceniu czasu trwania postępowania wywołanego jej wniesieniem. Taka procedura odciąża również Sąd Najwyższy, skoro część jego dotychczasowych obowiązków wykonują sądy, do których skarga wpłynęła¹⁵. W kontekście powyższego trudno zgodzić się ze stanowiskiem zaprezentowanym w komentowanym orzeczeniu. Taka koncepcja oznacza zdecydowane przedłużenie postępowania, a nie jego skrócenie. Trudno racjonalnie wytłumaczyć, że sąd powszechny, choć widzi braki konstrukcyjne, które skutkują odrzuceniem skargi, nie może tego zrobić i nadaje bieg skardze, która następczo zostanie i tak odrzucona w konsekwencji badania jej przez Sąd Najwyższy. Jest to jedynie sztuczne przedłużanie postępowania z zaangażowaniem w nie zarówno Sądu Najwyższego, jak i innych podmiotów postępowania.

Przyjęcie stanowiska, że stwierdzenie wystąpienia braków konstrukcyjnych skargi wskazanych w art. 424⁵ § 1 k.p.c. nie uprawnia przewodniczącego w sądzie, do którego wpłynęła skarga, do odrzucenia wadliwie sporządzonego pisma, a wiąże się z nadaniem niedopuszczalnej skardze dalszego biegu, jest rozwiązaniem pozostającym w sprzeczności z narracją ustawodawcy, którego zamiarem było rozszerzenie kompetencji sądów powszechnych w zakresie uprawnień kontrolnych i tym samym odciążenia Sądu Najwyższego.

Podsumowanie

Wydaje się zatem, że art. 424⁸ § 1 k.p.c. nie należy odczytywać jako *lex specialis* względem art. 484⁶ § 3 k.p.c. Zdaje się, że ustawodawca przy nowelizacji z 2019 r. niekonsekwentnie pozostawił uprawnienie do odrzucenia skargi przy zaistnieniu braków konstrukcyjnych jedynie Sądowi Najwyższemu (art. 424⁸ § 1 k.p.c.), podczas gdy wskazaną nowelizacją rozszerzył kognicję sądu powszechnego o możliwość odrzucenia skargi z tzw. innych przyczyn niedopuszczalności (art. 424⁶ § 3 k.p.c.). Taka niekonsekwencja, w innym zakresie, ma również miejsce w przepisie

¹⁵ T. Zembrzusi, *op. cit.* s. 988.

art. 424⁶ § 3 k.p.c., gdzie wśród przyczyn niedopuszczalności wyartykułowano wprost tylko niektóre z nich¹⁶. Wprawdzie ustawodawca w przepisach rozróżnia skargę niespełniającą wymagań konstrukcyjnych (art. 424⁸ § 1 k.p.c.) od skargi „niedopuszczalnej z innych przyczyn” (art. 484⁶ § 3 k.p.c.), to jednak zdaniem autorki to działanie należy uznać za niecelowe. Mimo że taka interpretacja pozostaje w sprzeczności z łączną wykładnią językową wskazanych przepisów, to przyjęcie odmiennego poglądu kłóciłoby się z wynikami wykładni celowościowej i funkcjonalnej.

W opinii autorki do kognicji sądu powszechnego należy obecnie kontrola prawidłowości sporządzenia skargi także w zakresie wymagań dotyczących jej treści (konstrukcyjnych). Przekazanie sądom powszechnym większych uprawnień kontrolnych w zakresie oceny dopuszczalności skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, co zostało wyrażone wprost w art. 424⁶ § 3 k.p.c. poprzez wskazanie, że sąd powszechny „odrzuca skargę z innych przyczyn niedopuszczalną”, stanowi także uprawnienie do badania jej wymagań dotyczących jej treści, o których mowa w art. 424⁵ § 1 k.p.c. i nie stoi w sprzeczności z art. 424⁸ § 1 k.p.c. Należy zatem uznać, że zarówno sąd powszechny, jak i Sąd Najwyższy mają prawo dokonać kontroli skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia w zakresie elementów kreujących skargę, a w sytuacji ich stwierdzenia – wydać postanowienie o jej odrzuceniu.

Skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia jest powiązana ze skargą kasacyjną. Powiązanie to zachodzi m.in. na płaszczyźnie konstrukcyjnej i wyraża się w tym, że przepisy skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia są wzorowane na przepisach o skardze kasacyjnej. I to powinien być dodatkowy argument przemawiający za potrzebą przyjęcia zaprezentowanego stanowiska za słuszne. W przepisach dotyczących skargi kasacyjnej (art. 398⁶ § 2 k.p.c.) ustawodawca przewidział, że sąd drugiej instancji odrzuca skargę kasacyjną wniesioną po upływie terminu, skargę niespełniającą wymagań określonych w art. 398⁴ § 1 k.p.c., nieopłaconą oraz skargę, której braków nie usunięto w terminie lub z innych przyczyn niedopuszczalną. Przywołany w zacytowanym przepisie art. 398⁴ § 1 k.p.c. dotyczy właśnie wymagań konstrukcyjnych skargi kasacyjnej.

Wydaje się zatem, że w celu usunięcia wszelkich rozbieżności w orzecznictwie i doktrynie należy postulować do ustawodawcy o analogiczne skonstruowanie przepisu art. 424⁶ § 3 k.p.c., tak by wykładnia językowa przepisów art. 424⁶ § 3 k.p.c. w zw. z art. 424⁸ § 1 k.p.c., na podstawie której Sąd Najwyższy uznał, że sąd powszechny nie może badać elementów konstrukcyjnych skargi o stwierdzenie niezgodności

¹⁶ Krytycznie w tym zakresie także: T. Zembrzuski, *op. cit.*, s. 986.

z prawem prawomocnego orzeczenia, nie pozostawała w sprzeczności z wykładnią celowościową i funkcjonalną, które to (z uwzględnieniem wzorowania się na konstrukcji skargi kasacyjnej) nakazuje przyjąć, że sąd, do którego wpłynęła skarga, powinien odrzucić skargę, jeżeli nie spełnia ona wymagań konstrukcyjnych przewidzianych dla tego nadzwyczajnego środka zaskarżenia¹⁷, a nie nadawać jej bieg.

Biorąc zatem pod uwagę racje natury funkcjonalnej w systemie postępowania cywilnego, potrzebę odciążenia Sądu Najwyższego, a także usprawnienia postępowania wywołanego wniesieniem skargi, rezultat wykładni językowej musi ulec odpowiedniemu rozszerzeniu poprzez uznanie, że pomiędzy wskazanymi przepisami nie zachodzi sprzeczność interpretacyjna, a art. 424⁸ § 1 k.p.c. nie jest normą szczególną względem art. 424⁶ § 3 k.p.c. i nie prowadzi do ograniczenia w stosowaniu przez sąd powszechny klauzuli „innych przyczyn niedopuszczalności”. Mimo zatem dosłownego brzmienia należy uznać, że art. 424⁸ § 1 k.p.c. nie pozbawia sądu powszechnego uprawnienia do badania elementów konstrukcyjnych skargi przez sąd, do którego skarga wpłynęła. Przeciwna wykładnia wiązałaby się bowiem z trudnym do zaakceptowania nieuzasadnionym i sztucznym przedłużaniem postępowań zainicjowanych wniesieniem skargi, kiedy to nadawano by bieg skardze, pomimo oczywistych przesłanek do jej odrzucenia. Biorąc pod uwagę powyższe, niepozbawione istotnych racji opartych na wykładni celowościowej, a także systemowej, zmierzającej do zapewnienia spójności prawa procesowego cywilnego pojmowanego jako system, stanowisko wyrażone w glosowanym orzeczeniu wydaje się niewłaściwe, a postulat *de lege ferenda* o zmianę treści przepisu art. 424⁶ § 3 k.p.c. na wzór art. 398⁶ § 2 k.p.c., wydaje się zasadny.

¹⁷ Ciekawy pogląd na to zagadnienie przedstawił M. Aslanowicz, który twierdzi, że aktualnie mamy do czynienia z luką legislacyjną – brak jest przepisu określającego konsekwencje niezachowania przez skarżącego wymogów określonych w art. 424⁵ § 1 k.p.c., gdyż (wadliwa w tym zakresie) skarga ani nie podlega poprawieniu lub uzupełnieniu w trybie określonym w art. 424⁶ § 2 k.p.c. (ze względu na ograniczony katalog okoliczności skutkujących obowiązkiem wydania przez przewodniczącego wezwania do poprawienia lub uzupełnienia braków, określony w art. 424⁶ § 2 k.p.c.), ani też nie podlega odrzuceniu na podstawie art. 424⁶ § 3 k.p.c. (ze względu na brak odniesienia się do braku w tym zakresie we wskazanym przepisie). Autor postuluje o rozszerzenie regulacji zawartej w art. 424⁶ § 2 k.p.c., aby odnosiła się ona także do przypadków niezachowania przez skarżącego wymogów konstrukcyjnych określonych w art. 424⁵ § 1 k.p.c. Zdaniem autora rozwiązanie takie nie tylko wypełniłoby istniejącą obecnie lukę legislacyjną w przedmiotowym zakresie, ale także umożliwiłoby skarżącemu poprawienie lub uzupełnienie skargi (bez ryzyka wcześniejszego jej odrzucenia), w razie uchybienia wymogom specyficznym dla tego nadzwyczajnego środka zaskarżenia – M. Aslanowicz, *Nadzwyczajne środki zaskarżenia w postępowaniu cywilnym*, Legalis/el. 2023.

Bibliografia

- Aslanowicz M., *Nadzwyczajne środki zaskarżenia w postępowaniu cywilnym*, Legalis/el. 2023.
- Demendecki T. [w:] A. Góra-Błaszczkowska (red.), *Środki zaskarżenia. Tom 5, System Postępowania Cywilnego*, art. 424⁶, Legalis/el.2023.
- Dul R., *Skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia a skarga kasacyjna w procesie cywilnym*, Warszawa 2015.
- Górski K. [w:] T. Szanciło (red.), *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Art. 1–458¹⁶. Tom I*, art. 424⁶, Legalis/el.2023.
- Gudowski J., *Postępowanie w sprawie skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia* [w:] T. Erciński, J. Gudowski (red.), *System Prawa Procesowego Cywilnego. Tom III. Środki zaskarżenia*, Warszawa 2013.
- Piaskowska O.M. [w:] O.M. Piaskowska (red.), *Kodeks postępowania cywilnego. Postępowanie procesowe. Komentarz aktualizowany*, art. 424⁶, Lex/el.2023.
- Pietrzykowski H., *Czynności procesowe zawodowego pełnomocnika w sprawach cywilnych*, Warszawa 2020.
- Sieńko M. [w:] M. Manowska (red.), *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz aktualizowany. Tom I. Art. 1–477¹⁶, wyd. 4*, art. 424⁶, LEX/el.2022.
- Świtaj K., *Wymagania skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia jako pisma procesowego*, „Przegląd Sądowy” 2013, 9.
- Wiśniewski T. [w:] T. Wiśniewski (red.), *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Tom II. Artykuły 367–505³⁹*, art. 424⁶, Lex/el.2021.
- Zawistowski D. [w:] E. Marszałkowska-Krześ, I. Gil (red.), *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, wyd. 33, art. 424⁶, Legalis/el.2023.
- Zembrzusi T. [w:] T. Zembrzusi (red.), *Kodeks postępowania cywilnego. Koszty sądowe w sprawach cywilnych. Dochodzenie roszczeń w postępowaniu grupowym. Przepisy przejściowe. Komentarz do zmian. Tom I*, art. 424⁶, Warszawa 2020.
- Zieliński A., Flaga-Gieruszyńska K., *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, Legalis/el. 2022.